

► Του Γ. Ν. ΠΕΡΑΝΤΩΝΑΚΗ

Το μέλλον δεν είναι μια αόριστη έννοια, το ζούμε ήδη μέσα στο παρόν, χωρίς να το καταλαβαίνουμε. Οτι διαβάζουμε σήμερα, αύριο-μεθαύριο μπορεί να είναι ένα ένδοξο παρόν διαρκείας, όποιοι συγγραφείς κυοφορούνται στις μέρες μας μπορεί να είναι η γενιά του 2010, που θα οδηγήσει τα ελληνικά γράμματα στην ακμή. Επομένως, περιμένουμε στα έργα των πρωτοεμφανιζόμενων μια νέα πνοή, μια δυναμική που θα εξαργυρωθεί στα επόμενα κείμενά τους, ένα ανανεωτικό πλάνο που θα αναδείξει τις λογοτεχνικές και κυρίως τις κοινωνικές και πολιτικές προοπτικές της ανθρώπινης σκέψης.

Παρατηρείται μια τάση στους πρωτοεμφανιζόμενους των τελευταίων ετών –και προφανώς αυτό θα συνεχιστεί και σε μεγαλύτερο εύρος– να αισθητοποιούν τον κόσμο της έρευνας και της εργασίας, εισάγοντας την ορολογία και τις τεχνολογικές συνθήκες στη λογοτεχνική πραγματικότητα. Ο Ακης Παπαντώνης με τον «Καρύτυπο» (Κίχλη 2014) κι ο Κώστας Περούλης με τα «Αυτόματα» (Αντίποδες 2015) εισήγαγαν την τεχνική ιδιόλεκτο στο λογοτεχνικό σύστημα, για να δείξουν παραλληλισμούς και αντιθέσεις μεταξύ της θε(ικισ)τικής σκέψης και της ψυχολογικής διάστασης του ανθρώπου.

Ανάλογα ο Δημήτρης Μεσορράχης (γεννημένος το 1982) προβάλλει τον κόσμο της επιχειρηματικής ευρεισιτεχνίας όπως αυτός συμπλέκεται με την προσωπική «ανάβαση» του πρωταγωνιστή του («Η ανάβαση», Εστία). Ο Κοσμάς Λούκος ξεκινά με την ιδέα του για μια τσάντα και προχωρά σταδιακά ως εργαζόμενος στην 3Σ, όπου ασχολείται με καρτοτσάκια σουπερμάρκετ, με νταλίκες και ζώνες ασφαλείας, με βαλίτσες ταξιδιού κ.λπ. Οι συζητήσεις του team, τα meetings, οι ευφυείς ιδέες ξεπηδάνε από ένα τεχνολογικό υπόβαθρο το οποίο συνδυάζεται με την ανθρώπινη επινοητικότητα. Τελικά, όλα αυτά ώθησαν τον πρωταγωνιστή να ανεβεί ιεραρχικά χάρη στη

Τι βλέπουν οι νέοι;

ΧΑΡΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

καταναλωτική μανία, να συμβάλει στην κοινωνική δικαιοσύνη;

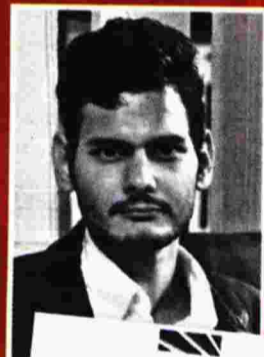
Η γλώσσα του νέου συγγραφέα είναι επίπεδα τεχνική, αλλά ίσως, ακριβώς λόγω αυτής της ανοίκειας φύσης της, γίνεται ικανή να αιφνιδιάσει τον αναγνώστη. Η αφήγησή του είναι τεχνολογικού χαρακτήρα, αλλά αυτή ακριβώς η υφή της φέρνει στην ίδια κοίτη ορθολογισμό και συναίσθημα. Το βιβλίο ως πρώτο βήμα έχει τις τεχνικές του αδυναμίες, αλλά προκαλεί αναγνωστικά, αφού οδηγεί σε σκέψεις για τη μηχανική και την ψυχολογική δομή του ανθρώπου.

Οι δύο πρωτοεμφανιζόμενοι διηγηματογράφοι της παρέας διαβαίνουν, πεζή ή εποχούμενοι, την Αθήνα. Κι είναι η Αθήνα που πρωταγωνιστεί, άμεσα ή έμμεσα, στα κείμενά τους. Είναι το ζωντανό, παλλόμενο, φωτεινό και μαζί σκοτεινό σκηνικό μιας ζωής η οποία ασφυκτιά και προσπαθεί να απεγκλωβιστεί.

Η εικοσιπεντάχρονη Βίβιαν Στεργίου δείχνει ότι έχει πολύ τσαγανό. Μπαίνει ορμητικά και μαζί παρασέρνει τον αναγνώστη, ξιφουλκεί και μαίνεται –όσο κι αν σταδιακά κοπάζει–, ώστε να δείξει τον πνιγνό περίγυρο που δεν αφήνει τους νέους να πετάξουν. Κατ' αρχάς, η πρωτεύουσα, που είναι μαζί ευχή και κατάρα, συναιρεί όνειρα κι επιφύλακες. Κι εκεί ζουν οι ήρωες-αντιήρωές της, οι οποίοι επιχειρούν με βαθιές ανάσες να ξεφύγουν από τον βυθό της ελληνικής οικογένειας. Στα «Φτερά κήνας» λ.χ. όλο το σόι, το οποίο τρώει και φλυαρεί, αντικατοπτρίζει τον κομφορμισμό, την υποκρισία, τον ρατσισμό, τον βαθύ συντηρητισμό που προκαλείται από το βόλεμα σε μια καθωσπρέπει ζωή.

Ανάλογη ασφυξία δείχνει και το μοτίβο με τους ομοφυλόφιλους, που θέλουν να βροντοφωνάξουν την επιλογή τους αλλά δεν μπορούν. Εμφανίζεται αρκετές φορές στα δεκαέξι διηγήματα, αλλά πιο συγκεκριμένα στο «Ο Ανδρέας και ο Βασίλης δεν είναι νεκροί» ενσαρκώνεται στο πρόσωπο του Ανδρέα που παλεύει μέσα του να δηλώσει στη μάνα του τη σχέση του με τον Βασίλη,

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΕΣΟΡΡΑΧΗΣ

«Η ανάβαση»

Μυθιστόρημα

Εστία, 2017, σελ. 166

ικανότητές του και συνάμα να συμφιλιώσει την επαγγελματική του σταδιοδρομία με τον ψυχικό του κόσμο.

Ο κόσμος της μηχανοποίησης, της τεχνολογίας και των θετικών επιστημών περνάει από το πρίσμα του τις σχέσεις, ενώ συχνά οι άνθρωποι παραλληλίζονται με μηχανές, σαν «τυποποιημένα λογισμικά με μερικά υδραυλικά συστήματα», σαν σόφτγουερ και χάρντγουερ. Είναι λοιπόν όλα φυσιοκρατικές και μηχανικές κατασκευές που ορίζουν το

είναι μας βάσει νόμων που αφήνουν ελάχιστα περιθώρια ή μπορεί ο άνθρωπος να ξεφύγει μέσω της τέχνης, του αυθόρμητου έρωτα και της εξωσυστημικής σκέψης; Ο Δ. Μεσορράχης προβληματίζεται για το αν η πρόοδος, όπως την έχουμε κατά νου, είναι ανθρωποκεντρική ή αν ο άνθρωπος γίνεται εξάρτημα της μηχανής. Κι ακόμα περισσότερο μπορεί η σκέψη της ανθρωπότητας, αντί να εξαντλείται στη δημιουργία ενός νέου γκάτζετ που θα ωθήσει σε μια μεγαλύτερη

ΒΙΒΙΑΝ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

«Μπλε υγρό»

Διηγήματα

Πόλις, 2017, σελ. 253

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΟΡΑΝΙΤΗΣ

«24»

Διηγήματα

Πατάκης, 2017, σελ. 202

αλλά η οικογενειακή συμβατικότητα δεν του αφήνει περιθώρια, παρ' όλο που ο αφηγητής τελικά βρίσκει τη δύναμη.

Η Β. Στεργίου εκφράζει τους νέους της γενιάς της, όσοι γεννήθηκαν περίπου το 1990 και ζουν τον εικοστό πρώτο αιώνα στην Αθήνα. Σπουδάζουν, δουλεύουν, περπατάνε την πόλη, αλλά πιο πολύ αναζητούν την ταυτότητά τους και ένα νόημα το οποίο θα προκύψει από το συνονθύλευμα εικόνων και εμπειριών που τους κατακλύζουν. Ψάχνουν την ελευθερία τους από την οικογένεια και τον μικροαστισμό, διστάζουν να βγουν έξω από το μαντρί κι όταν τα καταφέρουν, δεν ξέρουν τι ακριβώς να κάνουν αυτή την ελευθερία τους, επειδή ένας υποδόριος φόβος τούς πνίγει.

Τέλος, ο Γιάννης Γορανίτης διαπερνά την Αθήνα, παρακολουθώντας έναν έναν τους σταθμούς του Ηλεκτρικού, άλλοτε μέσα κι άλλοτε έξω από τον συρμό. Τα τελευταία χρόνια επανέρχεται το τρένο ως σκηνικό, από τον Γιάννη Τσίρμπα ως τη Δώρα Κασκάλη, κι ειδικότερα το Μετρό στα διηγήματα της Μέμης Κατσώνη. Ο συρμός, οι ράγες του κι οι σταθμοί του είναι μια γραμμή που οριοθετεί, σημαίνει την περιοχή, αλλά και κινείται κατά μήκος

του Λεκανοπεδίου, συνδέοντας μέρη και χωρίζοντας υπάρξεις.

Τα διηγήματα του Γ. Γορανίτη διακρίνονται για τη σύζευξη δύο αλληλένδετων νημάτων στην ίδια ιστορία, μια συνύφανση που δίνει διαδιάστατη υπόσταση στο κείμενο. Μια μικρή ιστορία δύο-τριών προσώπων, συχνά παιγνιώδως αλλόκοτη, που συνδέεται με μια ανάμνηση, μια παράλληλη πραγματικότητα, μια ένθετη ιστορία. Κι ενδιάμεσα τυπώνονται αποσπάσματα διαλόγων, οι οποίοι ακούγονται στο τρένο και διατρέχουν τα διηγήματα, κόβονται στο ένα και ξαναρχίζουν στο επόμενο, εκφράζουν και μαζί παρωδούν τις αντιλήψεις των Ελλήνων, δίνοντας μια τρίτη διάσταση στη συλλογή.

Βασικό σκηνικό είναι το νοσοκομείο και οι κάθε είδους παθήσεις, ενώ ο θάνατος φαίνεται να ξεμυτίζει είτε στο άμεσο μέλλον είτε στο πρόσφατο παρελθόν. Ετσι, μεταξύ τρένου και θαλάμου διαχέονται συναισθήματα οδύνης, νοσταλγίας, πίκρας, βουβού πόνου. Κάθε κείμενο δεν είναι μια ολοκληρωμένη ιστορία, αλλά αποτελεί ένα καλοζυμαρισμένο πλάνο, ακριβώς εκεί που πρέπει, με όλες τις προεκτάσεις να δίνονται μέσω αναδρομών και αφηγηματικών στοχασμών. Κι εκεί που τελειώνει η μία ιστορία, αυτή ξαναρχίζει μερικά διηγήματα παρακάτω, με αποτέλεσμα να εναλλάσσονται συνοχή και αποσπασματικότητα.

Διαβάζοντας πρωτοεμφανιζόμενους συγγραφείς, αναζητώ συχνά το κίνητρο που τους έβγαλε στη γραφή, το προσωπικό ή το κοινωνικό ελατήριο που τους ώθησε στη λογοτεχνία. Κι αυτό γιατί έτσι θα καταλάβουμε ποιος καινούργιος προβληματισμός κινεί τους νέους και κατά συνέπεια τι νέο φέρνουν στον αναγνώστη. Εν τέλει, βλέπω πολύ βιογραφισμό, αγκίστρωση στα προσωπικά βιώματα και μερική αναγωγή τους στο γενικό, βλέπω όμως και φρέσκο ύφος, που αναnevώνει τον αραχνιασμένο λυρικό λόγο, βλέπω λοξές ματιές που μπορεί ακόμα να μην είναι αισθητικά άρτιες, αλλά δεν παύουν να αποτελούν το νέα ρυάκι σε έναν λογοτεχνικό προβληματισμό, ο οποίος χρειάζεται συνεχώς στροβίλους και χειμάρρους.

